

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 30 czerwca 2015 roku

Sąd Rejonowy Poznań - Grunwald i Jeżyce w Poznaniu VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSR Patrycja Kubicka

Protokolant: st. sekr. sąd. Karolina Kmiecik

po rozpoznaniu w dniu 30 czerwca 2015 roku w Poznaniu

odwołania **D. L. (1)**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w P.

z dnia 13 lutego 2014 roku znak (...) - (...)

w sprawie: D. L. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w P.

przy udziale zainteresowanego K. N.

o zasiłek chorobowy i jego zwrot

oraz odwołania **A. P.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w P.

z dnia 18 lutego 2014 roku znak (...) - (...) zmienionej decyzją z dnia 4 września 2014 roku znak (...) - (...)

w sprawie: A. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w P.

przy udziale zainteresowanego Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w W.

o zasiłek chorobowy i jego zwrot i zasiłek opiekuńczy i jego zwrot

1. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 13 lutego 2014 roku znak (...) - (...) w ten sposób, że orzeka, iż D. L. (1) ma prawo do zasiłku chorobowego z funduszu wypadkowego za okres niezdolności do pracy od dnia 16 listopada 2010 roku do dnia 28 grudnia 2010 roku i nie ma obowiązku zwrotu zasiłku chorobowego wypłaconego za ten okres,

2. zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 18 lutego 2014 roku znak (...) - (...) zmienioną decyzją z dnia 4 września 2014 roku znak (...) - (...) w ten sposób, że orzeka, iż A. P. ma prawo do zasiłku opiekuńczego za okres od dnia 23 listopada 2009 roku do dnia 6 grudnia 2009 roku oraz zasiłku chorobowego za okres od dnia 10 grudnia 2009 roku do dnia 16 grudnia 2009 roku i od dnia 22 grudnia 2009 roku do dnia 27 grudnia 2009 roku i nie ma obowiązku zwrotu zasiłku opiekuńczego i zasiłku chorobowego wypłaconych za te okresy.

SSR Patrycja Kubicka

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 lutego 2014 roku, znak: (...) - (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. działając na podstawie art. 17 ust. 1 i art. 66 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. - Dz.U. z 2010 r. Nr 77, poz. 512 ze zm.) oraz art. 84 ust. 1, ust. 2 i ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. - Dz.U. Z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.) orzekł wobec **D. L. (1)** brak prawa do zasiłku chorobowego z funduszu wypadkowego za okres niezdolności do pracy: od dnia 16 listopada 2010 roku do dnia 28 grudnia 2010 roku i zobowiązał D. L. (1) do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego z funduszu wypadkowego za w/w okres w kwocie 2932,60 zł oraz odsetek w kwocie 1191,57 zł, tj. w łącznej kwocie 4124,17 zł.

W uzasadnieniu wskazano, że w okresie pobierania zasiłku chorobowego D. L. (1) świadczył pracę na podstawie zawartej w dniu 04 stycznia 2010 r. - na okres od dnia 02 stycznia 2010 r. do dnia 31 grudnia 2010 r. - umowy zlecenia dotyczącej wykonywania bieżącej obsługi i konserwacji samochodu pożarniczego i motopompy dla Ochotniczej Straży Pożarnej w W.. W ocenie organu rentowego w związku z tym, iż w okresie od dnia 16 listopada 2010 r. do dnia 28 grudnia 2010 r. D. L. (1) otrzymywał zasiłek chorobowy z tytułu niezdolności do pracy, wykonywanie zawartej umowy zlecenia świadczy o tym, że otrzymane zwolnienia lekarskie wykorzystywał niezgodnie z ich celem.

Od powyższej decyzji D. L. (1) wniósł odwołanie, w przepisany trybie i terminie, zarzucając jej niesłuszne postanowienie o zwrocie składek w związku z przekroczeniem terminu 3 lat, w ciągu którego organ rentowy ma prawo żądać zwrotu składek.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasową argumentację i wskazując nadto, iż zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 roku (IIIUzP 1/12) trzyletni okres, za który organ rentowy może żądać zwrotu nienależnie pobranych świadczeń obejmuje okres do ostatniej wypłaty (pobrania) nienależnego świadczenia.

Postanowieniem z dnia 21 sierpnia 2014 roku Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego pracodawcę odwołującego w spornym okresie – K. N., który nie zajął stanowiska w sprawie.

Decyzją z dnia 18 lutego 2014 roku, znak: (...) zmienioną decyzją z dnia 4 września 2014 roku znak (...) - (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. działając na podstawie art. 17 ust. 1 i art. 66 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. - Dz.U. z 2010 r. Nr 77, poz. 512 ze zm.) oraz w związku z art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. - Dz.U. Z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.) orzekł wobec **A. P.** brak prawa do zasiłku opiekuńczego za okres od dnia 23 listopada 2009 roku do dnia 6 grudnia 2009 roku oraz brak prawa do zasiłku chorobowego za okres od dnia 10 grudnia 2009 roku do dnia 16 grudnia 2009 roku oraz od dnia 22 grudnia 2009 roku do dnia 27 grudnia 2009 roku i zobowiązał A. P. do zwrotu nienależnie pobranych zasiłków za w/w okresy w kwocie 1087,02 zł oraz odsetek w kwocie 587,71 zł, tj. w łącznej kwocie 1674,73 zł.

W uzasadnieniu wskazano, że w okresie pobierania zasiłków z tytułu zatrudnienia w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) w W. A. P. świadczył pracę z tytułu umowy zlecenia. Z kopii umowy - zlecenia wynika, że została ona zawarta w dniu 05 stycznia 2009 roku na okres od dnia 01 lutego 2009 roku do dnia 31 grudnia 2009 roku w celu bieżącej obsługi i konserwacji samochodu pożarniczego Ż. A 15 i motopomp (...) / 8. Natomiast z list płac wynika, że za miesiąc listopad 2009 i grudzień 2009 A. P. otrzymał wynagrodzenie za pracę z tytułu zawartej umowy zlecenia.

Od powyższej decyzji A. P. wniósł odwołanie, w przepisany trybie i terminie, zarzucając jej obrazę prawa materialnego, ich błędną interpretację i przedawnienie roszczeń. Odwołujący wniósł o uchylenie decyzji i umorzenie postępowania w sprawie oraz o zasądzenie na rzecz odwołującego zwrotu kosztów sądowych.

W uzasadnieniu odwołujący wskazał, że zgodnie z art. 84 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres dłuższy niż ostatnie

3 lata. Zdaniem odwołującego cytowany przez organ rentowy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16.05.2012r. (II PZ 1/12) wyraźnie wskazuje, iż ZUS ma prawo żądać zwrotu nienależnie pobranego świadczenia za 3 ostatnie lata, począwszy od dnia otrzymania ostatniej wypłaty. Ze wskazanych wyżej okresów wypłacanego zasiłku chorobowego jasno wynika, iż ostatnia wypłata zasiłku chorobowego nastąpiła w 2009 r. Już z samych powodów wskazanych powyżej ZUS nie ma podstaw, aby żądać zwrotu zasiłku chorobowego za czas wskazany w decyzji. W związku z faktem, iż przedmiotowa decyzja doręczona została odwołującemu w marcu 2014 r. wygasła możliwość żądania przez organ rentowy zwrotu zasiłku chorobowego za wyżej wymienione okresy - właśnie w oparciu o art. 84 ust. 3 wyżej wymienionej ustawy jak i cytowany przez organ rentowy wyrok SN. Odwołujący zaznaczył także, że organ rentowy naruszył przepisy kodeksu postępowania administracyjnego. A. P. podał także, że brak jest jakichkolwiek podstaw prawnych i faktycznych do tego, aby uznać pobrane przez niego świadczenie chorobowe za nienależne. Odwołujący wskazał, że umową zawartą z Urzędem Gminy R. na okres od dnia 1 stycznia 2007 r. do czerwca 2009 r. zobowiązał się do obsługi i konserwacji samochodu pożarniczego (...) i motopomp (...)/8. W przedmiotowej sprawie nie mamy do czynienia ani z wykonywaniem pracy zarobkowej ani też z wykorzystaniem zwolnienia w sposób niezgodny z prawem. Odwołujący podkreślił, że jest strażakiem OSP w R. gdzie społecznie działa na rzecz mieszkańców gminy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasową argumentację i wskazując nadto, iż zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 roku (IIIUZZP 1/12) trzyletni okres, za który organ rentowy może żądać zwrotu nienależnie pobranych świadczeń obejmuje okres do ostatniej wypłaty (pobrania) nienależnego świadczenia.

Postanowieniem z dnia 28 sierpnia 2014 roku zmienionym postanowieniem z dnia 30 czerwca 2015 roku Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego pracodawcę odwołującego w spornym okresie – Rolniczą Spółdzielnię Produkcyjną (...) w W., która nie zajęła stanowiska w sprawie.

W toku postępowania sądowego strony podtrzymały powyższe stanowiska.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

D. L. (1) w spornym okresie był zatrudniony w Firmie Handlowej (...) w D. L. (2) i z tego tytułu podlegał ubezpieczeniom społecznym, w tym ubezpieczeniu chorobowemu i wypadkowemu.

dowód: bezsporne, potwierdzone dokumentami w aktach organu rentowego nr (...) - (...), zeznania odwołującego (k. 34).

W dniu 4 stycznia 2010 r. została zawarta umowa zlecenie między odwołującym D. L. (1) a Urzędem Gminy w R., na mocy której odwołujący zobowiązał się w okresie od dnia 2 stycznia 2010 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku wykonywać bieżącą konserwację samochodu pożarniczego Ż. (...) i motopompy (...)/8 OSP. Na mocy tej umowy odwołujący miał otrzymywać wynagrodzenie w wysokości 60 zł miesięcznie.

D. L. (1) corocznie zawiera umowy o powyższej treści z Ochotniczą Strażą Pożarną.

W okresie od dnia 16 listopada 2010 roku do dnia 28 grudnia 2010 roku odwołujący D. L. (1) był niezdolny do pracy. D. L. (1) przebywał na zwolnieniach lekarskich wystawionych na okresy:

- od dnia 16 listopada 2010 roku do dnia 2 grudnia 2010 roku,
- od dnia 3 grudnia 2010 roku do dnia 16 grudnia 2010 roku,
- od dnia 17 grudnia 2010 roku do dnia 28 grudnia 2009 roku.

We wszystkich wskazanych wyżej zwolnieniach lekarskich znalazła się adnotacja, że odwołujący może chodzić (symbol „2”).

dowód: bezsporne, potwierdzone dokumentami w aktach organu rentowego nr (...) - (...), wydruki zwolnień lekarskich z aplikacji (...) (k. 23-25), zeznania odwołującego D. L. (1) (k. 34).

Za wskazane wyżej okresy odwołujący D. L. (1) otrzymał wypłatę zasiłku chorobowego z funduszu wypadkowego w łącznej kwocie 2.932,60 zł.

dowód: bezsporne, potwierdzone dokumentami w aktach organu rentowego nr (...) - (...).

A. P. ma obecnie 54 lata. Odwołujący był zatrudniony w Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej (...) i z tego tytułu podlegał ubezpieczeniom społecznym, w tym ubezpieczeniu chorobowemu.

dowód: bezsporne, potwierdzone dokumentami w aktach organu rentowego nr (...) - (...), zeznania odwołującego (k. 74-75).

W dniu 5 stycznia 2009 roku została zawarta umowa zlecenie między odwołującym A. P. a Urzędem Gminy w R., na mocy której odwołujący zobowiązał się w okresie od dnia 2 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2009 roku wykonywać bieżącą obsługę i konserwację samochodu pożarniczego Ż. (...) i motopomp (...) /8. Na mocy tej umowy odwołujący miał otrzymywać wynagrodzenie w wysokości 60 zł miesięcznie.

W okresie od dnia 23 listopada 2009 roku do dnia 6 grudnia 2009 roku odwołujący A. P. pobierał zasiłek opiekuńczy, natomiast od dnia 10 grudnia 2009 roku do dnia 16 grudnia 2009 roku i od dnia 22 grudnia 2009 roku do dnia 27 grudnia 2009 roku był niezdolny do pracy. A. P. przebywał na zwolnieniach lekarskich wystawionych na okresy:

- od dnia 23 listopada 2009 roku do dnia 29 listopada 2009 roku,
- od dnia 30 listopada 2009 roku do dnia 6 grudnia 2009 roku,
- od dnia 10 grudnia 2009 roku do dnia 16 grudnia 2009 roku,
- od dnia 22 grudnia 2009 roku do dnia 27 grudnia 2009 roku.

W zwolnieniach lekarskich wystawionych na okres od dnia 23 listopada 2009 roku do dnia 6 grudnia 2009 roku znalazła się adnotacja, że odwołujący może chodzić (symbol „2”), natomiast w zwolnieniach lekarskich wystawionych na okres od dnia 10 grudnia 2009 roku do dnia 16 grudnia 2009 roku i od dnia 22 grudnia 2009 roku do dnia 27 grudnia 2009 roku znalazła się adnotacja, że odwołujący powinien leżeć (symbol 1).

dowód: bezsporne, potwierdzone dokumentami w aktach organu rentowego nr (...) - (...).

Za wskazane wyżej okresy odwołujący otrzymał wypłatę zasiłków w łącznej kwocie 1087,02 zł.

dowód: bezsporne, potwierdzone dokumentami w aktach organu rentowego nr (...) - (...).

W jednostce Ochotniczej Straży Pożarnej w W. powołuje się osobę funkcyjną do obsługi samochodu. Najpierw taką osobą był A. P., a następnie D. L. (1). Taka osoba zawiera umowę zlecenie z Urzędem Gminy.

Jednostka nie jest jednostką mobilną od około 10 lat więc nie wyjeżdża do pożarów. Pojazd pożarniczy jest aktualnie potrzebny na zawody. Osoba wskazana do obsługi samochodu ma obowiązek dokonać kontroli oleju, wymiany oleju, kontrolować stan techniczny pojazdu. Taka osoba robi to wtedy kiedy ma czas. Nikt jej nie wzywa aby to robiła w konkretnych terminach. Nie jest też zobowiązana do dokonania określonej liczby takich czynności. Ponieważ nie jest to jednostka mobilna nie ma obowiązku wyjazdów jak jest alarm.

Odwołujący wykonywali czynności społecznie. Odwołujący nie byli kontrolowani w wykonywaniu czynności.

A. P. w związku z umową zlecenia obsługiwał motopompę, za co otrzymywał kwotę 44 zł miesięcznie, która nie była uzależniona od ilości wyjazdów, była to stała kwota. Konserwację Ż. A. P. robił raz na pół roku i to też w zależności od tego jaką akcję się wykonywało. Zazwyczaj robił to jadąc na przegląd. Te przeglądy techniczne odbywały się w kwietniu bądź w maju. Mimo, iż A. P. nie wykonywał czynności w ramach zawartych umów zlecenia i tak dostawał pieniądze.

W okresie, kiedy odwołujący A. P. był na zasiłku chorobowym nie wykonywał żadnych czynności, ponieważ miał złamaną nogę i nie mógł praktycznie się poruszać. Poza tym nie interesował się sprzętem, co w konsekwencji spowodowało, że został odwołany z funkcji.

W związku z realizacją wyżej wymienionej umowy zlecenia odwołujący A. P. otrzymał w powyższych okresach wypłaty następujących kwot netto: w dniu 27 listopada 2009 roku 43,60 złotych, w dniu 23 grudnia 2009 r. 43,60 złotych.

dowód: zeznania odwołującego (k. 74-75), zeznania świadka M. S. (k. 144) dokumenty w aktach organu rentowego nr (...) - (...).

Odwołujący D. L. (1) w Ochotniczej Straży Pożarnej był kierowcą ale nie aktywnym, ponieważ nie miał uprawnień do wyjazdów - nie był odpowiednio przeszkolony, a wóz nie spełniał odpowiednich wymogów. Od 6 lat nie było żadnego wyjazdu.

Na podstawie umowy zlecenia D. L. (1) jest zobowiązany do wykonywania konserwacji. One są prowadzone według jego uznania, nie ma harmonogramu tych konserwacji. W ramach tej konserwacji mieści się odpalenie samochodu, sprawdzenie poziomu płynu i tak samo motopompy.

D. L. (1) nie podpisywał żadnego protokołu ze sporządzonych czynności, jest tylko co roku składana karta, co było przeprowadzone z tym samochodem i następnie odwołujący D. L. (1) tę kartę oddawał raz na rok do Gminy panu J. F..

Z tytułu umowy zlecenia D. L. (1) ma wypłacane wynagrodzenie w wysokości 60 zł miesięcznie. Wynagrodzenie było wypłacane ryczałtem niezależnie tego czy D. L. (1) podejmował czynności konserwacyjne. D. L. (1) nie składał żadnego rachunku aby otrzymać wynagrodzenie w kwocie 60 zł brutto miesięcznie. To 60 złotych było wypłacane po prostu na podstawie umowy.

W spornym okresie D. L. (1) nie mógł fizycznie wykonywać czynności konserwacyjnych, ponieważ miał poważne skręcenie nogi i nie mógł się poruszać o czym wiedział Prezes straży. W związku z powyższym D. L. (1) nie wykonywał czynności zlecenia w okresie zwolnienia lekarskiego.

W związku z realizacją wyżej wymienionej umowy zlecenia odwołujący otrzymał w dniu 27 grudnia 2010 roku 43,60 złotych netto.

dowód: zeznania odwołującego D. L. (1) (k. 34), zeznania świadka M. S. (k. 144) dokumenty w aktach organu rentowego nr (...) - (...).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wskazanych wyżej dowodów.

Sąd uznał za w pełni wiarygodne dokumenty zgromadzone w aktach sprawy oraz w aktach pozwanego organu rentowego nr (...) (...) - (...) i nr (...) - (...), albowiem zostały one sporządzone przez powołane do tego osoby, w ramach przysługujących im kompetencji oraz w przewidzianej przez prawo formie. Nadto dokumenty te nie były kwestionowane przez żadną ze stron, a i Sąd nie znalazł podstaw, by czynić to z urzędu. Fakt niekwestionowania przez strony treści kserokopii dokumentów znajdujących się w aktach sprawy pozwolił nadto na potraktowanie tychże kserokopii jako dowodów pośrednich istnienia dokumentów o treści im odpowiadającej.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadka M. S., albowiem w ocenie Sądu były one logiczne i spontaniczne oraz korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy. W oparciu o te zeznania ustalono niebudzący wątpliwości charakter pracy odwołujących na podstawie zawartych umów zlecenia. Świadek

wskazał, że odwołujący wykonywali zadania w ramach zawartej umowy zlecenia wtedy kiedy mieli na to czas, nikt ich nie wzywał do wykonywania pracy w konkretnych terminach, nie byli zobowiązani do dokonania określonej liczby takich czynności. Świadek zeznał, że odwołujący wykonywali prace społecznie. Nadto świadek ze stuprocentową pewnością potwierdził, że odwołujący A. P. w okresie zwolnienia lekarskiego nie wykonywał czynności związanych z obsługą motopompy. Także jeśli chodzi o odwołującego D. L. (1) świadek nie potwierdził aby w spornym okresie wykonywał on jakikolwiek czynności w ramach zawartej umowy zlecenia.

Oceniając zeznania odwołującego D. L. (1) Sąd dał im również wiarę. Zeznania te były rzeczowe i logiczne. Odwołujący zeznał, iż w spornym okresie nie wykonywał żadnych czynności, gdyż fizycznie było to niemożliwe ze względu na poważne skręcenie nogi, które spowodowało, że nie mógł się poruszać. Nadto odwołujący podał, że bez względu na to czy podejmował czynności konserwacyjne, otrzymywał wynagrodzenie w kwocie 60 zł miesięcznie (brutto).

Zeznania odwołującego A. P. Sąd również uznał za wiarygodne, rzeczowe i logiczne. Odwołujący A. P. wskazał, że w okresie kiedy był na zasiłku chorobowym nie wykonywał żadnego wyjazdu bo miał złamaną nogę. Odwołujący wskazał, że nie był w żaden sposób zobowiązany na podstawie umowy zlecenia do wykonywania czynności konserwacyjnych w określonych terminach oraz, że otrzymywał wynagrodzenie bez względu na to czy podejmował jakieś czynności. Zauważyć przy tym należy, że wiarygodności zeznań odwołującego nie podważa to, że twierdził on, iż jeździł do pożarów, a w spornym okresie nie miał żadnych wyjazdów. Świadek M. S. wyjaśnił, że odwołujący A. P. w bardzo odległym czasie mógł jeździć do pożarów jednak nie miało to miejsca w 2009 roku ponieważ już wtedy jednostka nie była jednostką mobilną. Zdaniem Sądu odwołujący A. P. mógł już dokładnie nie pamiętać jakie czynności obejmowała umowa zlecenia zawarta na 2009 rok ze względu na upływ czasu. Nie zmienia to jednak faktu, że w spornym okresie odwołujący nie wykonywał żadnych czynności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie art. 17 ustawy zasiłkowej.

Sąd zważył, co następuje:

Zarówno odwołanie D. L. (1) jak i A. P. zasługiwało na uwzględnienie.

W myśl art. 8 i 9 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. - Dz.U. z 2010r. Nr 77, poz. 512 ze zm.), zwanej dalej ustawą zasiłkową, zasiłek chorobowy przysługuje przez okres trwania niezdolności do pracy z powodu choroby lub niemożności wykonywania pracy z przyczyn określonych w art. 6 ust. 2 – nie dłużej jednak niż przez 182 dni, a jeżeli niezdolność do pracy została spowodowana gruźlicą lub występuje w trakcie ciąży – nie dłużej niż przez 270 dni. Do okresu zasiłkowego wlicza się okresy poprzedniej niezdolności do pracy, spowodowanej tą samą chorobą, jeżeli przerwa pomiędzy ustaniem poprzedniej a powstaniem ponownej niezdolności do pracy nie przekraczała 60 dni.

Art. 17 ust. 1 w/w ustawy stanowi z kolei, iż ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

Zgodnie zaś z dyspozycją art. 66 ust. 1-3 w/w ustawy wypłatę zasiłku wstrzymuje się, jeżeli prawo do zasiłku ustało albo okaże się, że prawo takie w ogóle nie istniało. Jeżeli bezpodstawną wypłatą zasiłku nastąpiła z winy ubezpieczonego lub wskutek okoliczności, o których mowa w art. 15-17 i art. 59 ust. 6 i 7, wypłacone kwoty podlegają potrąceniu z należnych ubezpieczonemu zasiłków bieżących lub ściągnięciu w trybie egzekucji administracyjnej. Decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w sprawie zwrotu bezpodstawnie pobranych zasiłków stanowi tytuł wykonawczy w postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.), nazywanej dalej ustawą systemową stanowi natomiast, iż osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego.

Z dyspozycji cytowanego wyżej art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej wynikają dwie niezależne przesłanki utraty prawa do zasiłku: 1) wykonywanie pracy zarobkowej w okresie niezdolności do pracy; 2) wykorzystanie zwolnienia w sposób niezgodny z jego celem, a do utraty prawa do zasiłku wystarczy zaistnienie jednej z nich (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2010r., w sprawie IIIUK 71/09).

W orzecznictwie podkreśla się również, iż „dwie sytuacje (przesłanki) utraty prawa do zasiłku chorobowego z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa mają charakter niezależny (odrębny). Wystarczy więc, że w czasie orzeczonej niezdolności do pracy ubezpieczony wykonuje "pracę zarobkową" i nie jest niezbędne badanie czy była ona niezgodna z celem zwolnienia lekarskiego. Wykonywanie pracy zarobkowej niezależnie od jej wpływu na stan zdrowia stanowi samodzielną negatywną przesłankę prawa do zasiłku” (vide pkt 1 wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2006r. w sprawie IIUK 10/07).

W niniejszej sprawie nie budziło wątpliwości, iż odwołujący D. L. (1) w spornym okresie tj. od dnia 16 listopada 2010 roku do dnia 28 grudnia 2010 roku był niezdolny do pracy oraz że z tego tytułu otrzymał zasiłek chorobowy w łącznej wysokości 2.932,60 złotych. Nie było też wątpliwości co do tego, że odwołujący A. P. korzystał z zasiłku opiekuńczego w okresie od dnia 23 listopada 2009 roku do dnia 6 grudnia 2009 roku, a w okresie od dnia 10 grudnia 2009 roku do dnia 16 grudnia 2009 roku i od dnia 22 grudnia 2009 roku do dnia 27 grudnia 2009 roku był niezdolny do pracy oraz że z tego tytułu otrzymał zasiłek opiekuńczy i zasiłek chorobowy z funduszu chorobowego w łącznej wysokości 1.087,02 złotych. Odwołujący w toku niniejszego postępowania nie kwestionowali bowiem kwoty wypłaconego każdemu z nich zasiłku chorobowego, okresów, za który zasiłki zostały wypłacone oraz dat ich wypłaty wskazanych w zaskarżonych decyzjach przez pozwany organ.

Przedmiot sporu sprowadzał się natomiast do ustalenia czy w wyżej wskazanych okresach odwołujący wykonywali pracę zarobkową na rzecz Urzędu Gminy R., polegającą na obsłudze i konserwacji samochodu pożarniczego i motopompy dla Ochotniczej Straży Pożarnej w W., albowiem powołując się na te okoliczności pozwany organ rentowy orzekł o braku prawa odwołującego D. L. (1) do zasiłku chorobowego oraz braku prawa odwołującego A. P. do zasiłku opiekuńczego i zasiłku chorobowego za wskazane w zaskarżonych decyzjach okresy i jednocześnie zobowiązał odwołujących do zwrotu wypłaconych każdemu z nich zasiłków za okresy i w kwotach wskazanych w zaskarżonych decyzjach wraz z odsetkami. Odwołujący podnosili natomiast, iż upłynął już trzyletni termin, do którego ZUS może żądać zwrotu wypłaconych świadczeń. Nadto odwołujący D. L. (1) wskazał, że umowa zlecenia którą zawarł była odpłatna, jednakże był to ryczałt niezależnie od tego czy obowiązki były faktycznie wykonywane. Natomiast odwołujący A. P. wskazał, że w jego sprawie nie mamy do czynienia ani z wykonywaniem pracy zarobkowej ani z wykorzystywaniem zwolnienia w sposób niezgodny z prawem.

Na wstępie rozważań prawnych wskazać trzeba, iż zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego z wykonywaniem „pracy zarobkowej” mamy do czynienia w przypadku wykonywania wszelkich czynności zmierzających do uzyskania wynagrodzenia lub dochodu (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 16 maja 1996 r., III AUr 388/96, Pr. Pracy 1997/2/43; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2005 r., I UK 370/04, OSNP 2005/21/342). W przypadku „pracy zarobkowej” w rozumieniu art. 17 ustawy zasiłkowej chodzi o „pracę” w potocznym tego słowa znaczeniu, w tym także wykonywanie różnych czynności na podstawie różnych stosunków prawnych o charakterze cywilnoprawnym, a także prowadzenie własnej działalności gospodarczej. O zakwalifikowaniu wykonywania określonych czynności jako „pracy” decyduje bowiem charakter stosunku prawnego, na podstawie którego są wykonywane i rodzaj tych czynności (vide uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2005r., I UK 154/04, OSNP 2005/19/307). Równocześnie dla ustalenia zaistnienia przesłanki w postaci „wykonywania pracy w okresie orzeczonej niezdolności do pracy” przewidzianej w art. 17 cytowanej wyżej ustawy zasiłkowej nie ma znaczenia ilość i rodzaj pracy wykonywanej w istotnym dla sprawy okresie. Dla pozbawienia bowiem prawa do zasiłku chorobowego za cały okres zwolnienia lekarskiego wystarczy ustalenie, iż praca wykonana została choćby jednorazowo w trakcie całego zwolnienia lekarskiego. Podkreślić jednakże w tym miejscu trzeba, że – zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem -

sporadyczna, wymuszona okolicznościami aktywność zawodowa może usprawiedliwić zachowanie prawa do zasiłku chorobowego.

W piśmiennictwie wskazuje się zaś, że zachowaniem niezgodnym z celem zwolnienia określić można takiego typu postępowanie, które w powszechnym odczuciu jest nieodpowiednie dla osoby chorej i może nasuwać wątpliwości co do rzeczywistego stanu zdrowia ubezpieczonego (I. Jędrasik-Jankowska, Prawo socjalne. Komentarz..., art. 17). „Wykonywanie czynności mogących przedłużyć okres niezdolności do pracy jest zawsze wykorzystywaniem zwolnienia niezgodnie z jego celem. Celem zwolnienia od pracy jest zaś odzyskanie przez ubezpieczonego zdolności do pracy. W jego osiągnięciu przeszkodą może być zarówno wykonywanie pracy zarobkowej (co przesądził ustawodawca), jak i inne zachowania ubezpieczonego utrudniające proces leczenia i rekonwalescencję” (vide pkt 1 wyroku Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2009r. w sprawie IUK 140/09). Za zachowania niezgodne z celem zwolnienia w orzecznictwie uznano np.: nadużywanie alkoholu, podejmowanie działań, których chory powinien unikać (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 30 lipca 1991r., III AUr 144/91, OSA 1991, z. 4, poz. 12), wzięcie udział w wycieczce zagranicznej - pielgrzymce do W. (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 1999 r., I PKN 308/99, OSNP 2001, nr 5, poz. 154; M. Prawn. 2001, nr 7, s. 408), wzięcie udziału w imprezie towarzyskiej czy rozrywkowej, jak również demontaż okien w budynku należącym do spółdzielni mieszkaniowej w celu wykorzystania ich dla potrzeb własnych (vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 1999r., I PKN 553/98, OSNP 2000, nr 5, poz. 185).

Przekładając powyższe na grunt niniejszej sprawy należy podkreślić, iż brak jest podstaw do uznania, że odwołujący wykorzystywali zwolnienia od pracy w sposób niezgodny z jego celem. Przede wszystkim zauważyć należy, że odwołujący zobowiązani na podstawie umowy zlecenia do obsługi i konserwacji pojazdu strażackiego i motopompy, nie byli w żaden sposób zobowiązani do wykonywania tych czynności w ściśle określonych terminach, nie było żadnego harmonogramu tych konserwacji. Nie byli też zobowiązani do dokonania określonej liczby takich czynności. To od uznania odwołujących zależało kiedy podejmowali oni czynności konserwacyjne. Z kolei wynagrodzenie z tytułu umowy zlecenia było wypłacane odwołującym co miesiąc bez względu na to czy podejmowali oni jakiegokolwiek czynności. Nadto odwołujący A. P. wskazał, że w spornym okresie miał złamaną nogę i nie mógł się praktycznie poruszać, a odwołujący D. L. (1) wskazał, że w spornym okresie nie mógł fizycznie wykonywać czynności konserwacyjnych ponieważ miał poważne skręcenie nogi i nie mógł się poruszać. Przesłuchany w sprawie świadek M. S. – naczelnik Ochotniczej Straży Pożarnej w W. potwierdził, że odwołujący w spornym okresie nie wykonywali żadnych czynności w ramach zawartych umów zlecenia i nie byli kontrolowani co do wykonywania czynności konserwacyjnych.

Stwierdzić zatem należy, że bez wątplenia odwołujący nie podejmowali czynności, które mogłyby przedłużyć okres ich niezdolności do pracy, gdyż nie podejmowali oni żadnych czynności w ramach umów zlecenia.

Niezależnie zaś od powyższego w ocenie Sądu – wbrew stanowisku pozwanego organu – nie można przyjąć, aby odwołujący w spornych okresach świadczyli prace w ramach umów zlecenia.

Uwzględniając powyższe i przenosząc wskazane rozważania na grunt niniejszej sprawy, Sąd uznał, iż ze zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego nie wynika, aby w okresach wskazanych w spornych decyzjach tj. co do odwołującego D. L. (1) od dnia 16 listopada 2010 roku do dnia 28 grudnia 2010 roku, a co do odwołującego A. P. od dnia 23 listopada 2009 roku do dnia 6 grudnia 2009 roku, od dnia 10 grudnia 2009 roku do dnia 16 grudnia 2009 roku oraz od dnia 22 grudnia 2009 roku do dnia 27 grudnia 2009 roku odwołujący wykonywali pracę zarobkową w rozumieniu art.17 cytowanej ustawy zasiłkowej.

W niniejszej sprawie pozwany organ rentowy, bazując na treści umów zlecenia zawartych przez odwołujących, na podstawie, których odwołujący otrzymywali wynagrodzenie we wskazanych wyżej datach i kwotach, zarzucił odwołującym wykonywanie w okresach niezdolności do pracy stwierdzonych zwolnieniem lekarskim pracy zarobkowej w rozumieniu cytowanej ustawy, zarzucając jednocześnie, iż stanowi to wykorzystywanie w ten sposób zwolnienia lekarskiego niezgodnie z jego celem.

W ocenie Sądu w toku postępowania zostało wykazane, że żaden z odwołujących nie podejmował żadnej aktywności w spornych okresach mimo że odwołujący z tytułu umowy zlecenie otrzymali „wynagrodzenie”, za miesiące objęte w/w zwolnieniami lekarskimi. „Wynagrodzenie” miało bowiem charakter ryczałtowy i przysługiwało odwołującym bez względu na to czy podejmowali oni jakiegokolwiek czynności.

W uzasadnieniu rozstrzygnięcia w sprawie o sygn. I UK 351/08, Sąd Najwyższy wypowiedział się wprawdzie, iż sam fakt zawarcia umowy zlecenia i ustalenie odpłatności dla zleceniobiorcy wystarczy do ustalenia, że zostały spełnione przesłanki z art. 17 ustawy zasiłkowej, to jednak po pierwsze miało to miejsce na gruncie nieco innego stanu faktycznego, a po drugie w tym samym orzeczeniu Sąd Najwyższy wskazał, iż w przypadku otrzymywania ekwiwalentu pieniężnego przez członka ochotniczej straży pożarnej trudno mówić o zarobku jako świadczeniu wzajemnym z tytułu „pracy” polegającej na udziale w akcji ratowniczej i tym samym udział strażaka w akcjach ratowniczych, uprawniający do otrzymania ekwiwalentu pieniężnego za każdą godzinę udziału w akcji, nie może być uznany za pracę zarobkową. Ten społeczny charakter aktywności jest w ocenie Sądu, co do zasady, podobny do motywów i charakteru działalności odwołujących w spornych okresach. Niewątpliwie wynagrodzenie otrzymane przez odwołujących miało właśnie charakter takiego pieniężnego ekwiwalentu za działalność na rzecz społeczności lokalnej, a nie wynagrodzenia za wykonanie pracy zarobkowej.

Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 listopada 2009 roku (IUK 140/09), gdzie wyraźnie wskazał, iż nie każdą czynność, choćby przysługiwała za nią zapłata, należy postrzegać w kategoriach pracy zarobkowej. I tak należność za udział w posiedzeniach rady nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej, której dana osoba jest członkiem, nie ma charakteru wynagrodzenia za pracę, lecz przybiera postać ryczałtu rekompensującego czas poświęcony dla dobra społeczności lokalnej, ewentualnie poniesione w tym celu koszty i takiej aktywności nie można uznać za wykonywanie pracy zarobkowej w rozumieniu art. 17 ustawy zasiłkowej. Przekładając ten tok rozumowania Sądu Najwyższego na grunt niniejszej sprawy - zgodnie z którym uczestnictwo w radzie nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej jest formą społecznej aktywności w interesie i na rzecz pozostałych członków spółdzielni, mimo otrzymywanych z tego tytułu wypłat kwot pieniężnych - przyjąć można, iż aktywność odwołujących polegająca na konserwacji sprzętu pożarniczego jest formą społecznej aktywności na rzecz społeczności lokalnej.

Oceniając materiał dowodowy w tej sprawie Sąd miał także na względzie cel art. 17 ustawy zasiłkowej, którym jest niedopuszczenie do pobierania przez ubezpieczonego zasiłku chorobowego z ubezpieczenia chorobowego w sytuacjach, w których postawić mu można zarzut nadużycia prawa do świadczeń polegającego na podejmowaniu pracy zarobkowej mimo orzeczonej niezdolności do pracy. Przepis art. 17 ustawy zasiłkowej ma charakter represyjny, służący ograniczeniu wypłat świadczeń z ubezpieczeń społecznych osobom wykonującym w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową, jednakże aby taka „represja” mogła mieć miejsce, musi zostać bezwzględnie ustalone, iż w czasie określonego zwolnienia lekarskiego ubezpieczony wykonał określoną pracę zarobkową – co w niniejszej sprawie, jak już wyżej wskazano, nie miało miejsca.

Wobec powyższego stwierdzić należy, iż odwołujący w spornych okresach nie wykonywali pracy zarobkowej w rozumieniu art. 17 ustawy zasiłkowej, a tym samym nie ziszcila się wobec żadnego z odwołujących żadna z przesłanek określonych w art. 17 ustawy zasiłkowej, zarzucana im przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych i skutkująca utratą prawa do zasiłku opiekuńczego czy chorobowego.

Na koniec wskazać tylko należy, iż skoro odwołujący nie spełnili przesłanek do pozbawienia ich prawa do zasiłku opiekuńczego czy to chorobowego za objęte zaskarżonymi decyzjami okresy, to tym samym nie ma obowiązku zwrotu zasiłków za wskazane wyżej okresy w w/w kwotach wraz z odsetkami i w konsekwencji nie zaszła potrzeba wypowiedzenia się przez Sąd co do tej kwestii w odniesieniu do treści powołanej przez organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 roku (IIIUZP 1/12).

W tym stanie rzeczy, Sąd na podstawie w/w przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 kpc w pkt 1 zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 13 lutego 2014 roku w ten sposób, iż orzekł, że odwołujący D. L. (1) ma prawo do zasiłku chorobowego z funduszu wypadkowego za okres niezdolności do pracy od dnia 16 listopada 2010 roku do dnia 28 grudnia 2010 roku i nie ma

obowiązku zwrotu zasiłku chorobowego wypłaconego za ten okres, natomiast w pkt 2 zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 18 lutego 2014 roku zmienioną decyzją z dnia 4 września 2014 roku w ten sposób, iż orzekł, że odwołujący A. P. ma prawo do zasiłku opiekuńczego za okres od dnia 23 listopada 2009 roku do dnia 6 grudnia 2009 roku oraz zasiłku chorobowego za okres od dnia 10 grudnia 2009 roku do dnia 16 grudnia 2009 roku i od dnia 22 grudnia 2009 roku do dnia 27 grudnia 2009 roku i nie ma obowiązku zwrotu zasiłku opiekuńczego i zasiłku chorobowego wypłaconych za ten okres.

SSR Patrycja Kubicka